

EIT Food sprievodca

Prvé kroky smerujúce k založeniu start upu na Slovensku

Vypracovala: JUDr. Ing. Andrea Bakošová, MBA., LL.M.

O Start-upoch sa hovorí a píše už takmer všade. Napriek tomu nie je mnohým ľuďom celkom jasné, čo to vlastne start-up je. Pre objasnenie tohto pojmu preto začnime definíciou start upu.

Start up nemá legálnu definíciu v právnom poriadku, že zákon tento pojem vôbec nepozná a používa sa len ako odborný termín. Je to pojem, ktorý slovenčina doposiaľ nepoužívala, no posledné roky je jej súčasťou a i napriek jeho cudzojazyčnému pôvodu je zrozumiteľný širokým vrstvám.

Časť ľudí považuje za start up akýkoľvek začínajúci podnik bez ohľadu na jeho predmet činnosti, počet zakladateľov či iné faktory. Tento výklad však nie je dokonalý. Za srtať up je možné považovať sofistikované inovatívne firmy, ktoré majú nadpriemerný potenciál

stať sa jednou z kľúčových organizácií v rámci domácej ekonomiky, alebo segmentu trhu na ktorom pôsobia. Je to podnik, ktorý je predurčený na rýchly rast.

Ak by sme mali získať predstavu, ako sa dá na Slovensku začať podnikať práve v oblasti start upov, musíme najprv zaradiť start up pod nejakú právnu formu podnikania, ktorá by prevádzkovanie start upu umožňovala. V zásade je možné konštatovať, že start up môže mať akúkoľvek zákonom dovolenú formu podnikania. Medzi takéto právne formy podnikania patria:

SZČO – samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré sú fyzickými osobami a

právnické osoby:

- Spoločnosť s ručením obmedzeným
- Akciová spoločnosť
- Komanditná spoločnosť
- Verejná obchodná spoločnosť
- Družstvo
- Jednoduchá spoločnosť na akcie
- Európska spoločnosť

Fyzické osoby podnikajú podľa Zákona o živnostenskom podnikaní, resp. podľa osobitných predpisov (audítori, advokáti, veterinári, lekári a i.= tzv. slobodné povolania).

Právnické osoby podnikajú tiež podľa Zákona o živnostenskom podnikaní, no ich založenie sa riadi Obchodným zákonníkom. Jedine Európska spoločnosť má presah z vnútroštátneho právneho poriadku na európsku legislatívu (teda sa riadi Zákonom o európskej spoločnosti a Obchodným zákonníkom + nariadením Rady (ES) č. 2157/2001).

Zahraniční podnikatelia môžu na Slovensku založiť aj organizačnú zložku existujúceho podniku v zahraničí.

SZČO

Na Slovensku môže fyzická osoba vykonávať podnikateľskú činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO), teda napríklad ako:

- živnostník (podľa živnostenského zákona), ktorý podniká na základe živnostenského oprávnenia – napr. murár, kaderníčka
- slobodné povolanie, ktoré osoba vykonáva na základe iného než živnostenského oprávnenia (podľa osobitných predpisov)

- samostatne hospodáriaci roľník (podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov), ktorý vykonáva poľnohospodársku výrobu.

Na založenie živnosti (získanie oprávnenia) musí spĺňať tri všeobecné podmienky:

- bezúhonnosť
- spôsobilosť na právne úkony
- vek 18 rokov.
- V prípade založenia remeselnej či viazanej živnosti musí spĺňať aj osobitné podmienky (napr. odbornú prax, vzdelanie)

Stručný popis základných výhod a nevýhod podnikania formou SZČO:

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • Rýchle a lacné založenie firmy • Majiteľ si ponecháva celý zisk a po jeho zdanení sa na tento nevzťahuje ďalšie daňové zaťaženie • Nezávislosť • Možnosť využívať tzv. paušálne výdavky pri zdaňovaní • Možnosť si vybrať sústavu účtovníctva 	<ul style="list-style-type: none"> • Ručenie celým svojim majetkom • Ťažkosti so získaním kapitálu • Vysoké odvodové zaťaženie ziskovej firmy

Živnosť sa zakladá ohlásením, teda vyplnením jednoduchého formulára. Poplatky za ohlásenie živnosti sú:

- na každú voľnú živnosť 5 eur
- na každú remeselnú živnosť alebo každú viazanú živnosť 15 eur.

V prípade, že je živnosť ohlasovaná elektronicky cez zaručený elektronický podpis je správny poplatok za remeselnú alebo viazanú živnosť je polovičný. Voľné živnosti sa pri elektronickom ohlasovaní vôbec nespĺňajú.

Ako založiť spoločnosť na Slovensku?

Keďže právnická osoba má právnu subjektivitu (teda spôsobilosť na právne úkony) musí ju niekto zastupovať, niekto musí byť jej zakladateľom a musí v úvode jej vzniku splniť zákonom predpísané podmienky.

o Založenie právnickej osoby

Založenie právnickej osoby spočíva v spísaní zakladateľských zmlúv, ktoré sa podľa zákona a vybranej právnej formy môžu nazývať rôzne. Dôležité je, že takýto zakladací dokument musí byť spísaný v slovenčine. Zahraničný zakladateľ podniku preto musí vyhľadať odborne spôsobilú osobu, ktorá mu dokumentáciu pripraví. Nakoľko sa však jedná o pomerne jednoduchý postup, je zároveň aj lacný a spracovanie zakladateľských dokumentov zvyčajne nepresiahne 200€. Nákladné je založenie európskej spoločnosti. Ale táto právna forma nie je typická pre start upy.

Založenie právnickej osoby podlieha správnym súdnym poplatkom za zápis:

1. akciovej spoločnosti 700eur / pri elektronickom podaní 375 eur
2. iných právnických osôb 300 eur / pri elektronickom podaní 150 eur
3. organizačnej zložky podniku právnickej osoby 300eur / pri elektronickom podaní 150 eur
4. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby 300 eur / pri elektronickom podaní 150 eur

Podmienky pre založenie jednotlivých právnych foriem právnickej osoby:

Všetky právnické osoby sa ako podnikatelia zapisujú do Obchodného registra, ktorý vedú okresné súdy v sídle zakladanej právnickej osoby.

Verejná obchodná spoločnosť (VOS)

VOS je definovaná v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Zb.) v § 76 - § 92.

Podmienky založenia VOS:

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> Jednoduché založenie Nie je potrebné žiadne ZI Platí zákaz konkurencie pre všetkých spoločníkov Jednoduchá organizačná štruktúra (orgány sa tvoria len za základe dohody, zo zákona sa nevytvárajú) Zisk sa nezdaňuje a prenáša sa na spoločníkov 	<ul style="list-style-type: none"> Minimálne dvaja spoločníci Neobmedzene ručia za záväzky spoločnosti Zisk a aj stratu znášajú všetci rovnakým dielom Hoci VOS neplatí daň z príjmu, musí podať DP Rovnako podávajú DP aj spoločníci, ktorí v ňom priznávajú svoj podiel na zisku VOS Tento zisk podlieha odvodom

Dokumenty potrebné na zápis do OR:

- Spoločenská zmluva
- Oprávnenie na podnikanie v predmete podnikania

Spoločenská zmluva musí obsahovať:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti
- mená a bydliská spoločníkov
- predmet podnikania
- Návrh na zápis podávajú a podpisujú všetci zakladatelia, pričom ich podpisy musia byť úradne osvedčené.

Komanditná spoločnosť (KS)

KS je definovaná v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Z. z.) v § 93 - § 104.

Podmienky založenia KS:

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> Jednoduché založenie Nie je potrebné žiadne ZI Pri komanditnej spoločnosti sa zákaz konkurencia vzťahuje na komandistu. Toto platí iba v prípade, že zakladateľskej zmluve nie je uvedené inak. Komplementári ručia celým svojím majetkom. Komandisti ručia do výšky svojho nesplateného vkladu. Jednoduchá organizačná štruktúra (orgány sa tvoria len za základe dohody, zo zákona sa nevytvárajú) Zisk sa nezdaňuje a prenáša sa na spoločníkov 	<ul style="list-style-type: none"> Minimálne dvaja spoločníci Hoci KOS neplatí daň z príjmu, musí podať DP Rovnako podávajú DP aj spoločníci, ktorí v ňom priznávajú svoj podiel na zisku KOS Tento zisk podlieha odvodom

Na OR sa dokladá:

- Spoločenská zmluva - podpísaná všetkými zakladateľmi s úradne osvedčenými podpismi
- Oprávnenie na podnikanie v predmete podnikania
- Vyhlásenie správcu vkladu – podľa osobitného zákona (§ 60 ods. 4 Obchodného zákonníka)

Spoločnosť s ručením obmedzeným (s. r. o.)

S. r. o. je definovaná v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Z. z.) v § 105 - § 153.

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • SRO môže založiť aj jedna fyzická alebo právnická osoba (poplatok 331,50€) • Za porušenie záväzkov spoločník zodpovedá len do výšky nesplateného základného imania • Firma ručí celým svojim majetkom • Hodnota ZI je len 5.000€, pričom tieto prostriedky sú určené na podnikanie • Minimálny vklad jedného spoločníka je 750€ • Vklad sa dá postupne splácať • Podiel v SRO sa dá dediť • SRO nemá povinnosť tvoriť rezervný fond • Má jednoduchú organizačnú štruktúru • Na konateľov a členov dozornej rady SRO sa vzťahuje zákaz konkurencie 	<ul style="list-style-type: none"> • spoločnosť s ručením obmedzeným môže mať najviac 50 spoločníkov • spoločnosť s ručením obmedzeným s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej SRO • ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ, musí byť pri jej zápise do obchodného registra splatené celé základné imanie • spoločník nemôže zo spoločnosti s ručením obmedzeným vystúpiť jednostranným právnym úkonom • Zisk po zdanení v prípade výplaty dividend podlieha ďalšiemu zdaneniu

Dokumenty, ktorými je potrebné disponovať na účely zápisu do OR:

- Oprávnenie na podnikanie v predmete podnikania
- Zakladateľská listina – v prípade jediného zakladateľa s úradne osvedčeným podpisom alebo Spoločenská zmluva – v prípade viacerých zakladateľov s ich úradne osvedčenými podpismi, alebo Stanovy – ak boli prijaté
- Ak je iba jediný zakladateľ, potom predkladá Vyhlásenie jediného spoločníka – jediný zakladateľ ním potvrdzuje, že nie je jediným spoločníkom vo viac ako dvoch s. r. o.
- Vyhlásenie správcu vkladu o splatení vkladov – o tom, že základné imanie 5000 eur bolo splatené v hotovosti k rukám správcu vkladu. Správcom vkladu

je jeden zo zakladateľov spoločnosti, ktorý je uvedený v spoločenskej zmluve (zakladateľskej listine)

- Ak je základné imanie vložené nepeňažným vkladom, potom sa predkladá aj Znalecký posudok – ten preukazuje, že hodnota nepeňažného vkladu zodpovedá hodnote prevzatého záväzku na vklad do majetku spoločnosti, ak sa do spoločnosti vložil nepeňažný vklad
- Podpisový vzor konateľa alebo konateľov
- Nájomná zmluva alebo súhlas vlastníka nehnuteľnosti – potrebné pre zápis nehnuteľnosti ako sídla s. r. o. do OR, alebo List vlastníctva – k nehnuteľnosti, v ktorej bude mať s. r. o. sídlo
- Na obchodný register sa podáva vyplnené tlačivo „Návrh na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra“

Akciová spoločnosť (a. s.)

A.s. je definovaná v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Zb.) v § 154 - § 220.

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • Akciové spoločnosti sú atraktívne pre podnikateľov, ktorí plánujú podnikat' alebo podnikajú v odvetviach náročných na kapitál (neobmedzený počet akcionárov) • akcionár neručí za záväzky spoločnosti vôbec • vytvára dojem, že akciová spoločnosť dlhšie odolá turbulenciám na trhu ako spoločnosť s ručením obmedzeným • očiach finančných inštitúcií, ako sú napríklad banky, môže pôsobiť ako silný subjekt, ktorému skôr povolia úver ako spoločnosti s ručením obmedzeným • relatívna anonymita akcionárov v akciovej spoločnosti (Zoznam akcionárov v centrálnom depozitári cenných papierov nie je verejnosti prístupný). 	<ul style="list-style-type: none"> • pri jej založení je potrebných minimálne 25 000 eur ako vklad do základného imania • už pri svojom vzniku musí mať vytvorený rezervný fond minimálne vo výške 10% zo základného imania • môže založiť jeden zakladateľ len v prípade, že zakladateľom je právnická osoba • Zložitá štruktúra orgánov spoločnosti + členovia predstavenstva a dozornej rady volia na obdobie maximálne 5 rokov • Nákladnejšie založenie spoločnosti (829,50€) • Zisk po zdanení v prípade výplaty dividend podlieha ďalšiemu zdaneniu

Podmienky na zápis a. s. do OR:

- Upísanie celej hodnoty základného imania
- Splatenie všetkých nepeňažných vkladov, na ktoré sa zaviazali zakladatelia
- Splatenie najmenej 30 % všetkých peňažných vkladov

Dokumenty, ktoré sú potrebné na založenie a. s.:

- Zakladateľská listina - formou notárskej zápisnice v prípade jediného zakladateľa (jediným zakladateľom môže byť iba osoba s právnou subjektivitou)

- Zakladateľská zmluva - formou notárskej zápisnice v prípade viacerých zakladateľov
- Stanovy
- Rozhodnutie dozornej rady o voľbe predstavenstva - pokiaľ je predstavenstvo na základe stanov volené dozornou radou
- Písomné vyhlásenie správcu vkladu
- Znalecký posudok - preukazuje, že hodnota nepeňažného vkladu zodpovedá emisnému kurzu akcií splatených týmto vkladom, ak sa do spoločnosti vložil nepeňažný vklad
- Oprávnenie na podnikanie v predmete podnikania
- Iné listiny - ktoré osvedčujú skutočnosti podľa osobitných predpisov

Jednoduchá spoločnosť na akcie

Jednoduchá spoločnosť na akcie (j. s. a.) je nový typ obchodnej spoločnosti upravený zákonom č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Tento typ obchodnej spoločnosti je možné zakladať od roku 2017.

Jednoduchá spoločnosť na akcie je „kapitálovou obchodnou spoločnosťou, ktorá spája prvky s.r.o. (nízke požiadavky na základné imanie, jednoduchá štruktúra spoločnosti) a a.s. (podiel na základnom imaní je určený akciou s určitou (nominálnou) hodnotou, súčet hodnôt akcií zodpovedá základnému imaniu).

Družstvo

Družstvo je definované v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Zb.) v § 221 - § 260.

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • Vstupný kapitál iba 1250,-€, • V právnych vzťahoch s tretími osobami zodpovedá družstvo za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Členovia družstva za záväzky družstva neručia, • Anonymita vlastníctva - Majitelia družstva (jeho členovia) sa nezapisujú do obchodného registra ani do žiadnej štátnej evidencie. • „Otvorenosť“ družstva – členstvo možno prevádzať bez nutnosti dodržania právneho formalizmu. Prevod členstva nemusia schvaľovať dokonca žiadne orgány družstva, ani jeho členovia. Netreba meniť spoločenskú zmluvu, ani stanov. Netreba žiaden zápis v registroch. Zo dňa na deň môže byť osoba členom družstva, resp. môže z neho vystúpiť. 	<ul style="list-style-type: none"> • musí mať najmenej 5 členov, to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby • jeho „obraz“, predsudky v ponímaní názvu družstva. Túto nevýhodu je však otázne rátať pri serióznom porovnaní.

Dokumenty potrebné na zápis do OR:

- Notárska zápisnica – z ustanovujúcej členskej schôdze
- Stanovy – sú prílohou notárskej zápisnice
- Doklad o splatení stanovenej časti zapisovaného základného imania
- Doklad o živnostenskom alebo inom podnikateľskom oprávnení

Požadované povolenia pre agropotravinárske podniky

Podnikanie v oblasti poľnohospodárstva nie je živnosťou a preto právnická osoba pre takéto podnikanie nepotrebuje získať žiadne oprávnenie. Musí si ho však zapísať do obchodného registra.

V oblasti potravinárstva, ale i výroby vlastných výrobkov z plodín, ktoré poľnohospodár dopestuje, či zo zvierat, ktoré sám dochová si už vyžadujú podnikateľské oprávnenie. Práve potravinárska výroba podlieha prísnyh hygienickým normám. Preto okrem oprávnenia na vykonávanie podnikania v tejto oblasti je nutné mať i povolenia z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva a v prípade výroby umiestnenej v nehnuteľnosti (čo je väčšina prípadov výroby potravín) je nutné mať tieto priestory aj skolaudované. Ku kolaudácii sa vyjadruje množstvo štátnych inštitúcií, pričom sa hľadí nielen na bezpečnosť potravín, ale i procesov, ktoré pri výrobe potravín prebiehajú s cieľom ochrániť nielen spotrebiteľa, ale i zamestnancov výrobcu.

<https://www.ruvz.sk/>

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky je ďalším zo štátnych orgánov, ktoré vstupujú do obchodovania s potravinami.

<https://www.svps.sk/>

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave certifikuje biorozložiteľnosť výrobku, o ktorom výrobca tvrdí že biorozložiteľný je.

<https://www.uksup.sk/sk>

Organizácie poskytujúce podporu pri zakladaní spoločnosti

Okrem množstva komerčných poradenských spoločností, existujú aj štátom organizované formy podpory zakladania podnikov. Činnosť komerčných poradcov sa výrazne odlišuje od podpory štátnych organizácií.

Súkromné poradenské spoločnosti poskytujú pomoc najmä v orientácii sa v právnom prostredí, v daňovej oblasti, v oblasti zamestnávania a zakladania právnických osôb.

Štátne formy podpory sa zameriavajú na konkrétne finančné i nefinančné mechanizmy podpory:

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny poskytujú Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť podľa § 49 zákona o službách zamestnanosti. Príspevok je určený len pre FOa úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ho nemusí poskytnúť. Ak ho poskytne, tak na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti uchádzačovi o zamestnanie evidovanému na príslušnom úrade. Teda túto formu pomoci môže získať len osoba, ktorá je na Slovensku registrovaná ako nezamestnaná. Z pohľadu zakladania start upu s touto formou pomoci preto nemôžu rátať zahraniční podnikatelia, alebo s ňou môžu rátať iba vtedy, ak sa na Slovensku už nachádzajú a sú evidovaní ako nezamestnaní.

Významným hráčom v oblasti podpory podnikania na Slovensku je Slovak Business Agency, ktorá v rámci siete pobočiek vytvorila vysoko organizovanú a funkčnú štruktúru bezplatných poradenských služieb, poskytovania mikropôžičiek a servisných služieb, ktoré priamo podporujú rozvoj začínajúcich podnikov. V rámci nefinančných služieb je poskytovaná pomoc vo forme poradenstva pri zakladaní podnikov odborníkmi, ktorá býva väčšinou spojená s poskytovaním aj iného súvisiaceho poradenstva, ako registrácia na Finančnej správe, Sociálnej poisťovni, či zdravotnej poisťovni, tvorba pracovných miest a strategické plánovanie.

Viac o nefinančnej a finančnej pomoci pre začínajúcich podnikateľov nájdete v dokumente s názvom Finančné príležitosti pre startupy na Slovensku.

Štatistiky miestneho agropotravinárskeho trhu

V slovenskom hospodárstve tvorí poľnohospodárstvo približne 2 % vytvorenej hrubej pridanej hodnoty a zamestnáva približne 2,8 % pracovnej sily. V prípade rastlinnej výroby bola tendencia rozširovať monokultúry pšenice a repky olejnej na úkor výroby náročnejšej na prácu a kapitál, ako je pestovanie ovocia a zeleniny. Práve otázka vysokých výmer monokultúr na Slovensku rezonuje v odborných kruhoch ako prvok narúšajúci biodiverzitu v poľnohospodárskej krajine. Slovensko má najvyššie priemerné výmery monokultúr v EÚ. Priemerná veľkosť poľa na Slovensku je podľa satelitov až 12 hektárov (ha). Priemer v EÚ je 3,9 ha. Ako príčinu tejto politiky vnímame rozpor medzi priamou podporou poľnohospodárov, ktorá je vyplácaná na základe výmery a požiadaviek na biodiverzitu krajiny, ktorá však nepožíva finančnú ochranu medzi poľnohospodármi. Je len zopár takých poľnohospodárskych podnikov, ktoré na vlastné náklady systematicky znižujú výmery monokultúr a vysádzajú stromy a popri poľných cestách s cieľom obnoviť biodiverzitu prostredia. Takýto poľnohospodári sú skôr výnimkou.

Druhým zaujímavým javom je postupné zvyšovanie podielu pestovania technických plodín, ktoré nie sú určené na konzumáciu, ale najmä ako zložka biopalív.

Slovensko i napriek skutočnosti, že má pomerne rozsiahle výmery polí a pasienkov, nie je v oblasti potravinovej produkcie sebestačné. Okrem toho Slovensko začína pociťovať výraznejšie klimatickú zmenu, ktorá sa prejavuje najmä v jarných a letných mesiacoch dlhými obdobiami sucha.

V prípade živočíšnej výroby nastal pokles v chove ošípaných (najmä v dôsledku moru ošípaných). V členských štátoch EÚ sa v roku 2019 chovalo 143 miliónov kusov ošípaných, 77 miliónov kusov hovädzieho dobytku, 62 miliónov oviec a 12 miliónov kusov kôz. Počty všetkých štyroch najčastejších druhov hospodárskych zvierat v posledných dvoch rokoch klesali. Rovnakú krivku má ich chov aj na Slovensku. Množstvo hovädzieho dobytku sa znižuje od roku 2012 – zo 471 tisíc kusov na 432 tisíc v roku 2019.

Podpora BIO chovu a BIO pestovania je veľmi nízka, pričom tento typ podnikania nie je finančne zaujímavý. Preto je skôr typickým pre drobných poľnohospodárov a domácnosti.

Priame i nepriame dotácie pre poľnohospodárov sú vyplácané Pôdohospodárskou platobnou agentúrou.

Dostupné zdroje v angličtine(odkazy a referencie):

<https://www.apa.sk/en/direct-supports>

<https://www.apa.sk/en/project-supports>

<https://www.apa.sk/en/market-organization>

<https://www.apa.sk/en/state-aid>

Potravinársky priemysel je rozmiestnený pomerne rovnomerne po celom území Slovenskej republiky. Niektoré odbory sú zastúpené prevažne v mestách, t. j. v mieste spotreby, ako napríklad pivovary, mäsový priemysel, výroba cukrovín, iné sa viažu na produkčné oblasti poľnohospodárskych plodín, ktoré sú spracovávanými surovinami daného odvetvia, napríklad liehovary, konzervárne, vinárske závody. Najväčšie firmy slovenského potravinárstva hrajú v tradičných disciplínach – spracovaní mlieka a mäsa, pekárstve a sladkostiach, aj keď investíciám do novínok sa nevyhýbajú. V bilancii zahraničného obchodu Slovenska v kategórii potravín tradične svieti pomerne vysoké záporné saldo. Teda viac potravín sa na Slovensko dovezie, ako sa zo Slovenska vyvezie. Okrem nevyváženej bilancie je problémom aj štruktúra cezhraničných obchodov s potravinami. V rámci takmer štyri a pol miliardového dovozu majú nemalý podiel aj potraviny, ktoré by mohli byť z domácej produkcie, keďže poľnohospodárstvo sa príliš zameriava na pestovanie obilia a olejní. Ovocie, zelenina, ale aj mäso sa vo veľkom dovážajú. Navyše, vo vývoze výrazne prevažujú práve základné suroviny. Vývoz hotových potravín s vyššou pridanou hodnotou je pomerne nízky. Podiel pridanej hodnoty na výkonoch vo výrobe potravín nedosahuje ani šesť percent.

Hlavné zainteresované strany v miestnom agropotravinárskom priemysle

Hlavným trendom v potravinárskom priemysle je evidentný rast dopytu po výrobkoch, vhodných pre špecifický životný štýl. To, vzhľadom na trend alternatívnych potravín, vytvorilo špecifický tlak na čoraz širšiu ponuku potravín rastlinného pôvodu. Do výroby potravín postupne prenikajú významné inovačné prvky a to nielen v oblasti automatizácie výroby potravín, ale i energetickej úspory a ekologizácie výrobných procesov.

Na Slovensku sa v poslednom období presadzujú najmä firmy, ktoré dokázali inovovať a zavádzať výrobky, ktoré sú zdravšie, alebo rešpektujú špecifický životný štýl zákazníkov. Tento tlak je vyvíjaný najmä zdola – teda od zákazníka. Vysoký podiel alergikov a osôb s rôznymi potravinovými intoleranciami postupne mení trh a snaží sa o návrat k zdravšej produkcii so znižovaním podielu stabilizačných a emulgačných látok. Tieto trendy sa prejavujú už na úrovni maloobchodných reťazcov, ktoré si chcú prostredníctvom takýchto produktov zabezpečiť vyššie tržby a spokojnosť zákazníkov. A práve maloobchodné reťazce s potravinami tvoria najväčší podiel odbytu potravinových produktov slovenských výrobcov potravín. Medzi najväčšie patria:

TESCO STORES SR

LIDL SLOVENSKÁ REPUBLIKA

KAUFLAND SLOVENSÁ REPUBLIKA

BILLA SLOVENSKO

Sieť spotrebných družstiev COOP Jednota

Medzi najväčších producentov mäsových výrobkov môžeme zaradiť:

Tauris Group, MECOM GROUP, SVAMAN, Podtatranská Hydina, HYZA, a i.

Medzi najväčších spracovateľov mlieka patria:

AGRO TAMI, Zvolenská mliekareň, Levické mliekarne, Bánovecká mliekareň, Tatranská mliekareň, Bryndziareň a syrárň Zvolenská Slatina a i. Zaujímavosťou je, že na Slovensku dlhodobo klesá chov hovädzieho dobytku a teda i produkcia mlieka, napriek tomu dokážu prežiť všetky väčšie mliekarne. Dôvodom je možnosť dovozu lacnejšieho zahraničného mlieka, ktorému domáci producenti často nedokážu konkurovať. Opäť sa jedná o anomáliu dotačnej politiky poľnohospodárov, ktorá spôsobuje neprimeranosť konkurenčnej zahraničnej produkcie mlieka.

Najväčšie pekárne na Slovensku sú Penam, VAMEX a Nelapek. Veľmi zaujímavo však pôsobí trend zakladania menších pekární, ktoré ponúkajú zdravšie pečivo hoci za vyššie ceny.

A napokon si dovoľíme uviesť ešte ďalšie významné segmenty, ktoré hýbu potravinárskym trhom. Sú to najmä hotelové reštaurácie a prevádzky verejného stravovania, ktoré spotrebúvajú značnú časť produkcie potravín. A práve pre ne je dôležité poznať pôvod potravín a mať istotu v ich pôvode. V posledných rokoch je citelný trend, že lepšie reštaurácie nakupujú potraviny od lokálnych producentov a tento prístup považujú za marketingový nástroj, prostredníctvom ktorého si dokážu získať, ale i udržať zákazníkov. Oveľa horší vplyv majú tie zariadenia verejného stravovania, ktoré sú odkázané na nákup najlacnejších potravín (školské stravovacie zariadenia, nemocnice, veľké podniky, veľkokuchyne variace pre väčšie podniky), ktoré kvalitu potravín vnímajú ako sekundárnu otázku. Rovnako neexistuje podpora obstarávania potravín od lokálnych dodávateľov, maloproducentov a držiteľov značky regionálny produkt, ktorá garantuje nielen pôvod potraviny ale i kvalitu.

Ďalšou významnou zložkou sú výskumné organizácie,

Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu so sídlom v Nitre Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum z nasledovných výskumných ústavov:

- Výskumný ústav rastlinnej výroby v Piešťanoch
- Výskumný ústav živočíšnej výroby v Nitre
- Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva v Banskej Bystrici
- Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy v Bratislave
- Výskumný ústav potravinársky v Bratislave
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave
- Výskumný ústav agroekológie Michalovce

Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky, Sktc-106, Rovinka

Technický skúšobný ústav Piešťany š.p

AgroBioTech je výskumné centrum zamerané na aplikovaný výskum v poľnohospodárstve a potravinárstve. Toto regionálne kompetenčné centrum aplikovaného výskumu a vývoja v Nitre integruje špičkový aplikovaný výskum prostredníctvom partnerstva troch inštitúcií: Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV. AgroBioTech je výskumné centrum vybavené špičkovou výskumnou infraštruktúrou, ktorá umožňuje realizáciu výskumu na medzinárodnej úrovni.

A napokon je potrebné spomenúť i nový trend výroby potravín tradičnými neautomatizovanými procesmi. Patria sem najmä remeselné pivovary, pestovateľské pálenice, výrobcovia zdravých cukrovínok, chovatelia domácej hydiny a malo pestovatelia zeleniny. Práve zelenina tvorí veľmi vysoký podiel dovážanej produkcie na

Slovensko zo zahraničia a to z dôvodu veľmi nízkej dotačnej podpory pestovateľov zeleniny.

Možnosti financovania pre začínajúce agropotravinárske podniky (možno skopírovať z aktivity 5. Mapovanie finančných príležitostí pre začínajúce podniky)

Lokálne inkubátory a akcelerátory, ktoré podporujú agropotravinárske startupy – krátky popis

Najvýznamnejším centrom vedy a výskumu v oblasti agro bio technológií je AgroBioTech v Nitre. Je vybavené špičkovou výskumnou infraštruktúrou, a tým umožňuje realizáciu výskumu na vysokej úrovni, aplikovateľného v praxi, s previazanosťou na kľúčové potreby prioritných tém v agrobiológii, technológii spracovania poľnohospodárskych produktov a agropotravinárstve, biotechnológii, genetických technológiách, agroekológii, bioenergetike a bioekonomike.

Jeho poslaním je pôsobiť ako regionálne centrum aplikovaného výskumu, integrujúce rozhodujúce výskumné aktivity, čo umožní dosiahnuť synergický efekt vo využití a zvyšovaní výskumného potenciálu SPU.

Úlohou Výskumného centra AgroBioTech je realizácia špičkového výskumu, ale najmä výskumu s priamym dopadom na spoločenskú prax, na vznik inovácií, vývoj moderných technológií a poradenských služieb pre implementáciu výsledkov výskumu a vývoja do praxe.

Výskumné centrum AgroBioTech SPU v Nitre sa v rámci svojich aktivít zameriava na nasledovné nosné smery:

- agrobiológia
- aplikovaná ekológia a bioenergia
- bioekonomika
- biosystémové inžinierstvo
- biotechnika a modelovanie krajiny
- technológie potravín a biotechnológie

<https://www.agrobiotech.sk/o-nas/>

KONTAKT: Výskumné centrum AgroBioTech SPU
v Nitre, Trieda A. Hlinku 2, 949 76 Nitra

Ing. Lucia Gabríny, PhD.,

Riaditeľka Výskumného centra AgroBioTech

Ing. Zuzana Misailidisová Ďurická

Administratívna pracovníčka AgroBioTech

telefon +421 37 641 4904

zuzana.duricka@uniag.sk

Ďalším významným subjektom na Slovensku je Slovak Business Agency, ktorá ponúka služby podnikateľského inkubátora. Inkubátory poskytujú široký rozsah služieb, ktorý sa mení podľa typu a špecializácie inkubátora, jeho kapacít, prispôsobuje sa dopytu, regionálnym požiadavkám a miestnej úrovne rozvoja, štruktúre miestneho podnikateľského prostredia a podnikateľskej infraštruktúre. V rámci konzultačných služieb ponúkajú inkubantom širokú škálu poradenstiev vo viacerých zaujímavých a potrebných oblastiach pre ich úspešné podnikanie.

Väčšina úspešných inkubátorov zabezpečuje kompletne služby kombináciou z interných zdrojov (poskytované pracovníkmi inkubátora) a externých dodávateľov a partnerov. K základným službám inkubátora podľa ich zamerania patrí: prenájom nebytových priestorov, informačné služby a poradenské služby. Podľa úhrady za službu rozlišujeme služby zahrnuté v nájme, služby poskytované na komerčnom základe a sprostredkovateľské služby poskytované na komerčnom základe.

Inkubátory poskytujú služby zadarmo alebo za úhradu aj podnikateľom v predinkubačnej etape, aby sa vytvorili základné predpoklady pre splnenie podmienok vstupu do inkubátora napr. poskytnutie základnej informačnej a poradenskej služby pre registráciu podnikania, vypracovania podnikateľského a finančného plánu. Najväčšiu škálu rôznych služieb však majú k dispozícii existujúci podnikatelia - nájomcovia inkubátora. Ale aj bývalí nájomcovia môžu čerpať niektoré špeciálne služby napr. vypracovanie projektov, manažment projektov, zapojenie do projektov, sponzoring, propagácia na web stránke a pod.

- Podnikateľské a manažérske poradenstvo
- Právne poradenstvo
- Účtovné poradenstvo
- Daňové poradenstvo
- Finančné poradenstvo
- Webové kampane
- Podpora pri získavaní grantov, pôžičiek a finančných príspevkov
- Ekonomicko-technologický prieskum
- Podpora pri účasti na výskumno-vývojových programoch
- Komercializácia výsledkov výskumno-vývojových programov
- Marketing technológií
- Ochrana duševného vlastníctva
- Regionálne inovačné stratégie
- Sprostredkovanie kontaktov (networking)
- Vstup na európske trhy
- Cílené medzinárodné stretnutia spoločností
- Služby pre zahraničné spoločnosti v investičnom poradenstve

Slovak Business Agency, Karadžičova 2, 811 09
Bratislava 1

Telefon: +421 2 203 63 100, mail:
agency@sbagency.sk

<http://www.sbagency.sk/kontakt>